

NAŠE ČETIRI SMRTI: HOMMAGE ČETVORICI ZASLUŽNIH KOPRIVNIČKIH LIJEČNIKA

Ova 1996. godina ima jedno posebno obilježje, posebnu značajku za noviju povijest koprivničke medicine. U ovoj se godini, naime, prisjećamo smrti četiriju značajnih medicinskih djelatnika, koji su u svakom slučaju zaslužili da ih se prigodom njihove desete, odnosno pete obljetnice smrti prisjetimo, ne ostavljajući ih samo našim intimama.

Prije deset godina, dakle 1986. godine redove koprivničkih medicinaru osiromašili su veteran i doajen naše opće medicine, **dr. Vladimir Vondraček**⁽¹⁾ i još relativno mladi, ali već izuzetno poznati kirurg i već primarius, **dr. Đuro Bradić**⁽²⁾, a prije pet godina, dakle 1991. godine, ostavila su nas dva veterana - doajen naše epidemiologije **dr. Albert Heinrich**⁽³⁾ i istaknuti kirurg, prim. **dr. Teodor Femec**⁽⁴⁾.

Bilježimo, dakle i prisjećamo se četiriju naših smrti, smrti četvorice istaknutih koprivničkih liječnika. Ima među tim našim "borcima protiv smrti" kako medicinare općenito naziva Paul de Kruif, nešto zajedničko, jedinstveno i zato ovaj *hommage* posvećujem svoj četvorici zajedno, a one eventualne različitosti - prije svega to je generacijska razlika - i individualne osobine koje ih obogaćuju, tek usputno spominjem. Dakle, što je to zajedničko za svu četvoricu?

Prije svega to je njihova zasluga za razvoj koprivničke medicine u najširem smislu te riječi. Ne govorim, dakle i ne ističem zasluge za razvoj zdravstvene zaštite i zdravstvene službe - u čemu su sva četvorica odigrala značajnu ulogu - smatrajući kako je organizacija zdravstvene službe nešto što je podložno stanovitim promjenama pod utjecajem vanjskih, pa kojiputa i paramedicinskih faktora, dok je razvoj koprivničke medicine kao struke i kao znanosti, nešto stalnija i trajnija kategorija. Upravo je razvoj koprivničke medicine vezan uz imena liječnika kojima posvećujem ove retke.

Nisu li zasade opće medicine, ne samo u smislu njene organiziranosti, već u smislu njene doktrine, postupaka, koje je ostavio dr. Vlado Vondraček - od njegovih početaka u Novigradu Podravskom, pa sve do ambulante opće prakse u Medicinskom centru u Koprivnici - ostavili duboke tragove sve do današnjih dana i do današnjih liječnika opće medicine, te osnovne i temeljne medicinske struke?

Nije li među svim svojim kirurškim kolegama upravo dr. Đuka Bradić svojim pionirskim poduhvatima ne samo u vaskularnoj kirurgiji, već i u ozbiljnim pripremama za početak torakalne kirurgije ostavio također duboke tragove u razvoju koprivničke kirurške struke?

Nije li nakon dugogodišnjih iskustava kao liječnik opće medicine dr. Albert Heinrich posvetio sve svoje znanje i umijeće u razvoj preventivne medicine općenito, a posebno pak higijene i epidemiologije, kao medicinske struke u našoj koprivničkoj medicini.

Nije li dr. Teodor Femec, ne samo kao dugogodišnji rukovoditelj kirurške djelatnosti u Koprivnici, već svojim gotovo enciklopedijskim znanjem sveukupne medicine, a posebno opće kirurgije unutar koje je

naročito volio abdominalnu kirurgiju, omogućio njen procvat i zamah, upravo u smislu razvoja kirurgije kao zasebne medicinske struke unutar koprivničke medicine?

Sve su ovo tek natuknice o koprivničkoj medicini i njenom razvoju pod utjecajem ove četvorice koprivničkih medicinara kojih se, eto, danas prisjećamo.

Ono što nadalje čini zajedništvo kod njih je ljubav prema medicini, iz čega je proizašao jedan mnogima možda teško shvatljiv odnos prema radu, prema struci, prema bolesniku, prema danonoćnim obvezama - sve ono što je karakteristično prije svega onima koje smatramo dobrim ljudima, a samo takvi mogu biti i dobri liječnici. Upravo to je bez rezerve krasilo svu četvoricu - bez obzira bilo to uz krevet bolesnika, u kirurškoj operacijskoj sali, u kućnoj posjeti, na kakvoj asanaciji na terenu itd.

Hipokratova načela nisu smatrali samo obvezom na koju su prisegnuli prilikom dodjele diplome, već su ih nosili duboko u svojim srcima kao dio vlastite ličnosti.

Trojica od njih pripadali su redu liječnika "stare škole" - kao relativnog pojma - koji su znali brzo i efikasno postaviti dijagnozu i bez kompliciranih tehničkih i laboratorijskih pomagala, na način koji je često izazivao divljenje mlađih kolega i suradnika, ali su u isto vrijeme prihvaćali sve tehničke i tehnološke napretke i novitete moderne medicine. Smatrali su prihvaćanje takvog stava u svojem radu najopravdanijim - dakako uz stanovitu dozu kritičnosti na koju su imali pravo glede njihovog bogatog iskustva. Nije li u tom smislu upravo dr. Teodor Femec uveo niz novih kirurških dijagnostičkih, operativnih i terapijskih metoda, svrstavajući koprivničku kirurgiju u jednu od vodećih "provincijskih" kirurgija?

S druge strane, nije li se dr. Đuka Bradić, relativno mlad kirurg, uz sve zasade moderne medicine na kojima je stasala njegova kirurška odnosno medicinska karijera, oslanjao u svom radu i na sva ona bogata iskustva liječnika "stare škole", svjedočeći kako je upravo takav stil rada u najvećem interesu bolesnog čovjeka.

Takovom kombinacijom dugogodišnjih iskustava sa modernim napretkom i primjenom svih modernih laboratorijskih, dijagnostičkih i terapijskih postupaka u svojoj su praksi sprovodili i dr. Albert Heinrich i dr. Vlado Vondraček, i u tome je isto tako vidljiv zajednički stav sve četvorice liječnika kojima posvećujemo ov retke.

To njihovo zajedništvo, koje me rukovodi u pisanju ovih sjećanja, očitivalo se i u odnosu prema staleškom i strukovnom udruženju liječnika - Hrvatskom liječničkom zboru, čiji su sva četvorica bili ne samo dugogodišnji članovi, već su u nekoliko mandata i vodili tu organizaciju, dajući joj potreban ton i smisao, a treba ovdje spomenuti kako su podružnicu u Koprivnici upravo osnovali g. 1953. dr. A. Heinrich i dr. V. Vondraček.

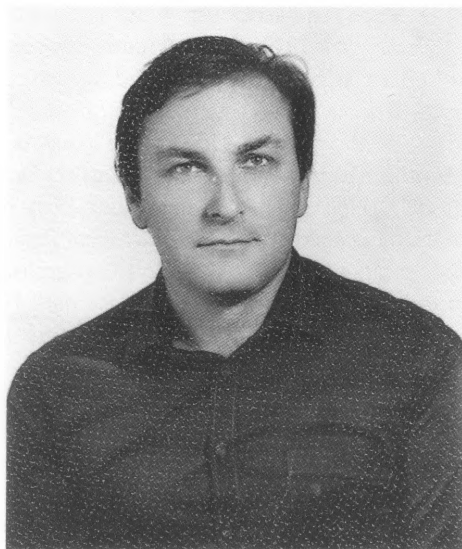
I dok je naša opća medicina uznapredovala na principima koje joj je usadio dr. Vlado Vondraček, razvoj cjelokupne preventivne medicine djelo je dr. A. Heinricha. Razvoj kirurške znanosti u našem gradu i njeno moderniziranje, djelo je prim. dr. T. Femca, kojega je u svim modernim nastojanjima slijedio i prim. dr. Đ. Bradić.

Svu četvoricu krasile su divne osobine koje su ih uvijek vodile prema jednom cilju - postići uvijek sve najbolje, uraditi sve uvijek na najbolji mogući način, smatrajući da su sve radosti života u stvaranju. Krasio ih je entuzijazam i jednostavnost, akcija i smirenost, stvorivši od njih cjelovite osobe cijenjenih, zaslužnih i obljubljenih koprivničkih liječnika, kako među kolegama i suradnicima, tako i među tisućama i tisućama sugrađana kojima su povratili zdravlje ili barem olakšali patnje. Voljeli su svoj grad i svoju Podravinu, nikada ih ne iznevjerivši, pa tako i Koprivnica ne smije iznevjeriti i njih. Neka i ovih par redaka služe upravo i toj svrsi.

U posljednjih deset godina smrt je iz redova koprivničkih medicinara uzela još dvije žrtve. Godine 1990. umro je učitelj brojnih generacija koprivničkih liječnika, primarius dr. Ladislav Juričić u već poznoj životnoj dobi, a u toku ove, 1996. umro je dr. Drago Toth daleko prije biološki prihvatljive dobi, koji je obećavao još mnogo i dosta rezultata na unapređenju zdravlja i boljeg života.

Dr. Vlado Vondraček

Prim. dr. Đuro Bradić

Prim. dr. Albert Heinrich

Prim. dr. Teodor Femec

Prepuštam vremenu da i ovoj dvojici nesporno zaslužnih liječnika netko od budućih "povjesničara" koprivničke medicine posveti dužnu pažnju, a ovaj današnji *hommage* posvetio sam kao što je na početku rečeno četvorici koprivničkih liječnika kojima ove, 1996. godine istječe peta, odnosno deseta godišnjica njihove smrti.

Dr. Vlado Vondraček rođen je 1899. godine u Uljaniku. Medicinu je počeo studirati u Pragu, i kasnije u Krakovu, gdje je 1925. godine i diplomirao. Nakon pripravničkog staža u virovitičkoj bolnici, ubrzo dolazi za liječnika opće medicine u Novigrad Podravski, gdje se dugogodišnjim radom afirmirao kao kućni i obiteljski liječnik, vodeći brigu o zdravlju cjelokupnih obitelji - od pedijatrijskih do gerijatrijskih problema.

Koncem 1943. godine priključio se partizanskom sanitetu, gdje ostaje do konca rata, kako bi odmah po njegovom završetku organizirao prvu Zdravstvenu stanicu u Koprivnici, koja je funkcionirala sve do 1952. godine kada dolazi do osnivanja Doma narodnog zdravlja u Koprivnici. Dr. Vondraček tada organizira zdravstvenu službu za željezničare, u sklopu njihovog Doma zdravlja, baveći se problemima i opće medicine kao i medicine rada. Nakon dugogodišnjeg rada u toj ustanovi, prelazi kasnije u službu opće medicine koprivničkog Medicinskog centra, odkle 1964. godine odlazi u mirovinu.

Umro je 1986. godine u Koprivnici, gdje je i pokopan na Gradskom groblju.

Prim. dr. Đuro Bradić rođen je 1940. godine u Goli. Medicinu je studirao na zagrebačkom fakultetu, gdje je 1965. godine i diplomirao. Pripravnički staž odradio je u koprivničkoj bolnici, gdje iza toga i ostaje na radu kao sekundarni liječnik na kirurgiji. Na Kirurškoj klinici KBC-a Zagreb završava specijalizaciju iz opće kirurgije 1973. godine, te nastavlja kao gotov kirurg i dalje raditi u Koprivnici. Posvećuje se vaskularnoj kirurgiji, a intenzivno se pripremao i za torakalnu kirurgiju. Zbog izuzetnih stručnih rezultata, g. 1985. dobiva naslov primariusa.

Iznenadna smrt prekida njegovu karijeru 1986. g. Pokopan je na Gradskom groblju u Koprivnici.

Prim. dr. Abert Heinrich, rođen je 1912. godine u Novigradu Podravskom. Medicinu je studirao na zagrebačkom fakultetu, gdje je i diplomirao 1939. godine. Nakon pripravničkog staža u koprivničkoj bolnici, bude uskoro mobiliziran u vojsku Kraljevine Jugoslavije, gdje ga zatekne i II svjetski rat. Kao njemački ratni zarobljenik proveo je sve godine, od 1941.-1945. u ratnom zarobljeništvu u raznim zarobljeničkim logorima na teritoriju Njemačke, ponajviše u okolici Dresdena. Po završetku rata vraća se u Koprivnicu, gdje počinje raditi kao sekundarni liječnik na kirurškom odjelu, no već 1947. g. napušta bolnicu i posvećuje se općoj medicini i radi u Zdravstvenoj stanici Koprivnica. Inicijator je osnivanja Doma narodnog zdravlja (1952. g.), kojim uspješno rukovodi dugi niz godina, sve do integracije Doma zdravlja i Opće bolnice u novi tip ustanove - Medicinski centar, u kojem preuzima rukovođenje Higijensko - epidemološke djelatnosti. Uskoro završava i specijalizaciju iz epidemiologije, kao prvi koprivnički liječnik te struke, te se dalje posvećuje razvoju te djelatnosti. Umro je 1977. godine.

Umro je 1991. godine, a pokopan je na Židovskom groblju u Koprivnici.

Prim. dr. Teodor Femec, rođen je 1926. godine u Koprivnici. Medicinu je studirao na zagrebačkom fakultetu, gdje je i diplomirao 1952. godine. Nakon pripravničkog staža u koprivničkoj bolnici, kraće vrijeme radi u Domu zdravlja Koprivnica, no već od 1955. radi na kirurškom odjelu koprivničke bolnice. Specijalizaciju završava u Varaždinu 1959. godine, kada polaže specijalistički ispit i postaje prvi školovani kirurg u Koprivnici. Od 1971. godine rukovodi Kirurškom djelatnošću Medicinskog centra Koprivnica, posvećujući sav svoj trud i znanje u modernizaciju koprivničke kirurgije. Godine 1981. stiče zvanje primariusa. Ozbiljno narušenog zdravlja, odlazi u mirovinu sredinom 1991. godine, a koncem iste godine umire u Koprivnici, gdje je i pokopan Na Gradskom groblju.